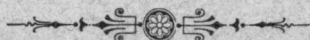

Leto X.

Številka 8.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. MAKSO PIRC.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

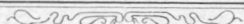
1894.

VSEBINA.

1. <i>Dr. K.</i> : Nemško-slovenska pravna terminologija	225
2. <i>Dr. R. Pipuš</i> : Kraj storjenega kaznivega dejanja	232
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Dokaznik ima v določenem mu roku naznaniti sodišču bivališče svedokov pripuščenih v pravdi, ker sicer bi se smatral minolim odnosni dokaz	237
b) Posameznik pridobiti mora služnost na javni imovini potom priposestovanja le, ako je posedoval pravico, to je, ako je izvrševal služnost kot zasebno pravico s privoljenjem uprave javne imovine	239
c) Navzlic naročilu, kako ravnati z doto, obstoječo iz kake tirjatve, sme soprog prosto razpolagati ž njo, ker je lastnik dote (§ 1227. obč. drž. zak.). Po dediču priznana napoved dolgov vstvarja pogodbo, vsled katere ne jamči za več, ter ne za druge dolžnosti zapustnikove, katere se pri razpravi niso prijavele, dasi zadošča zapuščina v poplačilo tudi poznejših dolgov, ter navzlic §-u 548. obč. drž. zak. Plačnik tujega dolga sme zahtevati odstop upnikovih pravic ne gledé na to, ali je plačal sporazumno z dolžnikom ali ne (§-a 1422. in 1423. obč. drž. zak. in § 1353 ibid.)	242
d) Dopolnilna prisega dopustna je le takrat, kedar se povedba prič tudi v podrobnostih strinja z besedilom prisege	246
Kazensko pravo:	
a) Psovanje z besedo „slepar“ znači se prestopkom po §-u 496. k. z. in ne prestopkom po §-u 491. k. z., torej dokaz resnice ni dopusten	248
b) Kraj, kjer je glavni storilec storil kaznivo dejanje, odločilen je tudi za sokrivce	250
4. Razne vesti	253
5. Pregled pravosodstva	255

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V c. kr. dvorni in državni tiskarnici na Dunaji je zadnji čas zagledalo beli dan uže davno in težko pričakovano delo — nemško-slovenska pravna terminologija. To 833 strani obsegajoče delo je za pravnike po deželah, koder se govori slovenska beseda in za urade, ondukaj poslujoče, tolikega pomena in take važnosti, da smo dolžni opozarjati nanje na tem mestu.

Zadnji dve desetletji, odkar se je dovolil slovenski besedi vhod v sodne dvorane in druge urade, se je zelo pogrešala knjiga, kakoršna se nam daje sedaj v roke. Koliko truda in dobre volje je stalo pravilno slovensko uradovanje s početka one, kateri so v tem času poslovali in službovali, nam je še živo v spominu — saj smo tudi mi to skušali! Nejevolja je obhajala marsikoga, ko se je moral sam truditi in si nabirati tiste zaloge slovenskih pravnih terminov, brez katere ni mogel izhajati; nevolja pa je trla še bolj onega, ki je opazoval neugodne posledice tega nejednacega in nesložnega postopanja ter kovanja pravoslovnih izrazov. Te posledice — nejedinstvo in različnost v izrazu strogo pravniških pojmov — bile so take, da so naravnost kazile in ovirale točno izraževanje misli v pravosodji in pravoznanstvu sploh in da so dalje pri tujcih obujale ter podpirale napačno vero o nesposobnosti in negodnosti slovenskega jezika, takó za dejansko rabo v javnih uradih, kakor tudi za teoretično pravoznanstvo. Upirali smo se večkrat in odločno takim neosnovanim trditvam in upajmo sedaj, da bode delo, o katerem pišemo te vrstice, storilo za vselej konec jednakim krivim sodbam!

Da se pa nam ta nada uresniči, treba je resno preudariti namen in vrednost tega obširnega dela in spoznavši pravi pomen njegov z vso doslednostjo in strogo disciplino držati se terminov, kateri se ž njim vpeljujejo v splošno rabo za prakso in za slovensko pravno književnost v obče.

Društvo „Pravnik“, v čigar imenu se je to znamenito delo sestavilo, pravi v predgovoru kratko a značilno: „Za slovensko pravno literaturo in prakso bodi to knjiga „de verborum significatione!“ Kolike vrednosti je točno, nedvomno in jedino besedje za pravoslovca — teoretika in praktika — to so znali ceniti najbolje rimski pravniki, katerim gre in bode šlo vedno prvo mesto v stvareh pravne znanosti. Za naše razmere je pa točno in jasno izražanje strogo pravnih pojmov še dokaj težavnejše in knjiga v ta namen pisana tem potrebnejša in koristnejša.

Preverjeni smo, da bode društvo „Pravnik“ s svojim ugledom doseglo namen gotovejše, nego je to mogoče posamezni osebi in da bode pod njegovim imenom izdana ter priporočena knjiga že radi tega imela tako veljavo, kakoršno jej v dosego njenega smotra iskreno želimo! Nadejamo se pa tudi, da bodo merodajni krogi dali delu vsaj tisto podporo in veljavo, katero je dobila svoj čas terminologija z leta 1853. Ker se je knjiga tiskala in založila v c. kr. dvorni in državni tiskarnici in ker se je bil uredniku njenemu dovolil celo dopust, nam je uže to nekako poroštvo, da se pravosodna uprava zanima za delo samo in da je bode s svoje strani priporočila sodiščem po slovenskem ozemlju; to bode veliko pripomoglo v dosego namena in bode gotovo dober sad obrodilo za točno rabo pravih terminov v pravosodni praksi. Pričakujemo pa, da bodo istotako storila politična in finančna oblastva, saj bode končno tudi v njihovih uradih dobila slovenščina tisto veljavo, kakor v sodnih dvoranah!

Za posebno dolžnost si pa štejemo opozarjati na to knjigo one faktorje, katerim je skrb prevajati razne državne in deželne zakone iz nemščine ali laščine na slovenski jezik. Znano je le predobro, da tukaj prejšnje čase ni bilo niti jedinsti, niti doslednosti. Veseli nas in z zadoščenjem jemljemo na znanje urednikovo zagotovilo, da bode zanaprej uradna slovenska izdaja zakonov in ukazov v državnem zakoniku rabila tiste termine in tisto besedje, ki se podaja v pričujoči knjigi.

Nadejamo se, da bode to zagotovilo uspešno uplivalo tudi na translatorje in urednike naših raznih deželnih zakonov in da bodo odslej tudi ti zakoni imeli soglasne pravne termine. — Zelo nam je ravno to pri srcu, ker more društvo „Pravnik“ doseči svoj zares hvalevreden namen le tedaj, ako bode novo

terminologično delo vsem in povsod služilo za temelj, na kateri nam je — kar se tiče izrazov — postaviti slovensko praktično in teoretično pravoznanstvo. Da se bode na tem temelji s časom marsikaj še popolnilo in zboljšalo, ne dvomimo, nego to naravnost želimo in pričakujemo.

Toliko o namenu in splošnem pomenu nove knjige. Sedaj pa pogledjmo nekoliko tudi v knjigo samo, da vsaj splošno presodimo njeno vrednost, kajti ako ima delo služiti prej omenjenim namenom ter dobiti občno veljavo, potem je na mestu vprašanje, ima-li nova knjiga tudi tako vrednost v sebi, da zadošča in ugaja visokemu namenu?

Na to stran rečemo lahko kratko, da je novo terminologično delo sestavljeno po pravih načelih in vodilih in da pomenja v primeri s staro terminologijo z leta 1853. velik napredek na tem polji. Po pravici pričakujemo od tega dela torej lahko najboljših uspehov glede stavljenega namena!

Velezaslužni urednik, g. dr. Janko Babnik pravi sam v svojih pripomenkih, da novih besed ni koval, nego da je zbrano gradivo kritično pregledal in izmed raznoterih do sedaj za isti pravni pojem rabljenih besed izbral in vzprejel ono, katera izraža najbolje in najtočneje dani pojem; za vodilo mu je bilo načelo, da imej prednost tista beseda, katera je v praksi uže udomačena.

Tudi mi se strinjamo s temi načeli. Novih besed kovati ni kazalo in tega tudi treba ni bilo, saj imamo za mnogo pojmov še preveč izrazov in varijant. Navedimo tukaj le nekaj primerov: razlog, nagib, dovod = *Entscheidungsgrund*; oklic, oglas, razglas, oznanilo, objava = *Edikt*; naprava, ustanovljanje, snovanje, osnova zemljiških knjig = *Anlegung der Grundbücher*; obtožnica, zatožni spis, zatožben spis = *Anklageschrift*; oddelilno, zamenilno, zamenjeno zemljišče = *Abfindungsgrundstück*.

To so strogo pravno-tehniški termini, katerih ne gre različno izražati. V novo terminologijo so po vsej pravici vsprejeti na prvem mestu navedeni izrazi, katerih se bode odslej dosledno držati. Da se je urednik, izbirajoč izmed raznih besed, oziral posebno na termine državnega zakonika in kranjskega deželnega zakonika je povsem v redu: prvi ima največji zalogo, v drugem pa je nekaj let sem slovenski tekst avtentičen in teh terminov se ni moglo prezirati, če bi tudi ne bili vedno najboljši.

Kako si je v tem oziru pomagal spretni urednik sam, vidimo lahko iz nekaterih primerov. Za „Berufung“ imamo tri izraze: pritožba, priziv, vzklic; vsi trije so vsprejeti v terminologijo in reči moramo, da se je to zgodilo s premislekom, saj ima tudi nemški terminus „Berufung“ stvarno različni pomen: ponekod se rabi v pomenu „Beschwerde“ sploh in tu je na mestu slovenski izraz „pritožba“; drugod ima ta terminus ožji pomen, tako posebno v kazensko-pravdnem redu, kjer pomenja oni specifični pravni lek, kateri je dopuščen proti kazenskim sodbam samó zastran kazni in zasebno-pravnih zahtevkov; kazensko-pravdni red rabi za „Berufung“ dosledno izraz „vzklic“ in v terminologiji je izraženo to v oklepu (St. P. O.); poleg teh dveh izrazov nahaja se v kranjskem deželnem zakoniku n. pr. v ljubljanskem statutu za „Berufung“ terminus „priziv“ in tudi tega izraza ni bilo moči prezreti.

Tako je ravnal vestni in previdni urednik tudi pri drugih besedah in reči moramo, da je bilo to jedino pravilno in stvari primerno. Navedli smo ta primer za dokaz, da je postopal urednik premišljeno in načeloma; na drugi strani pa se ravno tukaj kaže najlepše, kako bogat je besedni zaklad slovenskega jezika, čeravno se mu še vedno očita, da ni poraben za znanstvene in abstraktne pojme.

Zeló nam je všeč tudi to, ker se je pri urejevanju terminologije ravnalo po načelu, da se je držati besed, katere so uže udomačene v vsakdanjem življenju; ravno v tem oziru je treba delu trdne in obširne podstave, katere je iskati najprvo v govorici ljudstva. Hoteč se prepričati, je-li tudi res obveljalo navedeno načelo, smo odprli knjigo in pogledali na strani 179. nemški „Darlehen“ in glej zares dobimo tukaj naš pristni udomačeni izraz „posojilo“, za „Darlehensvertrag“ pa „posojilna pogodba“. Občni državljanski zakonik ex 1853. rabi „zajem“ in „zajemna pogodba“; te iz hrvaščine prevzete izraze so zagovarjali nekaj časa odlični slovenski pravniki, a do splošne rabe jim niso mogli pripomoči in ljudstvo celo ni hotelo popustiti starega svojega „termina“! Za „Leihvertrag“ je vsprejet pravilni izraz „posodbena pogodba“ in tako je zadostno označena stvarna razlika med obema pravnima pojmomoma, katera slonita tudi v nemščini na jedni in isti besedni korenini.

Da je bilo za marsikateri nemški terminus težko dobiti prikladnega in slovniško-pravilnega slovenskega izraza, se ne more tajiti, a priznati moramo, da bodo dotične besede, kolikor jih je nove tvorbe, lahko obveljale v praktični rabi. Navedimo nekaj takih besed: prišteven, prištevnost = zurechenbar, Zurechenbarkeit; prištevljiv, prištevljivost = zurechnungsfähig, Zurechnungsfähigkeit; plačevit, plačevitost = zahlungsfähig, Zahlungsfähigkeit; neplačevit, neplačevitost = zahlungsunfähig, Zahlungsunfähigkeit; zaračuniven, všteven = verrechenbar, odloživ = aufschiebend i. t. d. Tacih po nekoliko novih tvorb se dobi še dosti v terminologiji; bile so potrebne in ker se je urednik osobito pri tacih besedah posvetoval z jezikoslovci in ravnal po njih nasvetu, smemo se zanašati, da se je izbrala najpravilnejša in najboljša oblika in beseda, katere se bode odslej držati, naj je posamezniku všeč ali ne.

Tudi tega ne zamerimo gospodu uredniku, da ni popolnoma zaprl duri verbalnim samostalnikom iz dovršnikov, katerim so jezikoslovci napovedali ljut boj! Ravno takih samostalnikov pozna mnogo naša pravniška pisava in preradikalno početje bi bilo, ako bi se bili kar po čez zavrgli jednaki samostalniki. Iz posameznih besednih oblik je itak spoznati močan vpliv, katerega so ravno v tem oziru imeli jezikoslovci na urednika terminologije — pa tudi to je prav in dobro!

V podrobnosti se nam ne kaže dalje spuščati in namenoma opuščamo tudi kritikovanje nekaterih terminov, s katerimi se morebiti ne strinjamo povsem, to pa zategadelj, ker želimo, da radi jedinstvi in doslednosti ostanejo odslej kot veljavni izrazi v praksi in književnosti slovenskega pravoznanstva, dokler jih po daljšem razvoju jezika in literature pravniške ne nadomesté drugi zares boljši in obče priznani termini. Omenjati nam je tukaj še jedne okoliščnosti, katera dokazuje, da se je pri sestavi nove terminologije mislilo na vse strani. — Znano nam je namreč, da so se g. uredniku pošiljali od več strani tudi nekaki v narodu živeči posebni pravni izrazi, ki naj bi se vsprejeli v terminologijo v tistem posebnem pomenu, v katerem so znani po nekaterih krajih. Zaradi jedinstvi in točnosti terminologije ni bilo moči vsprejeti takih lokalizmov, naj so še tako pravilni in prikupni, kajti do splošne veljave in rabe bi jim tudi termino-

logija ne pripomogla, n. pr.: na Štajerskem rabi ljudstvo v nekaterih krajih za „das Recht verjährt“ = „pravica zaléti“; ker pa pravimo v obče, da „pravice zastarajo“, ni kazalo za ta specifični terminus vpeljavati družega izraza, ker bi nas to oddaljevalo od stavljenega smotra. Dalje pa je tudi pomisliti, da ima jedna in ista beseda po raznih krajih poseben in različen pomen; takó rabi ljudstvo okoli Slov. Bistrice besedo „návod“ za „gemeindeämtliche Commission“, na Goriškem pa za „commissionelle Aufnahme des Localaugenscheines im Besitzstörungsverfahren“; okoli Slov. Bistrice rabi ljudstvo „razpisilo“ za „Verlassenschafts-abhandlung“. Tacih izrazov v tem lokalnem pomenu ni mogla vsprejeti terminologija, katera podaja termine za splošno in občno rabo in izrecno nam je pohvaliti g. urednika, da je tako ravnal in se ogibal lokalizmov; en tak izraz pa se je vender utihotapil v terminologijo na strani 298., kjer stoji za „Fürsorge“ poleg navadnih izrazov tudi beseda „peča!“

Takoj s početka svojih pripomenkov poudarja g. urednik, da ni vsprejel samo strogo tehniških izrazov v terminologijo, nego tudi pravniško besedje ali frazeologijo. Prav tako! Tudi mi smo teh mislij, da je bilo prav umestno vsprejeti večkrat se ponavljajoča, v navadni govorici nepoznata rekla zakonov, katerih pravnik ne sme po svoje izražati, nego držati se besedila zakona. Vender pa se nam zdi, da je g. urednik v tem oziru po nekod šel predaleč in nakopičil preveč takih rekel, kar je na škodo točnosti terminologije. Opozarjamo tukaj le na nekatera taka mesta, kjer se nahaja za eno in isto nemško frazo po pet in še več slovenskih besedil, n. pr.: Beipflichten dem Antrage (stran 106); bestehen auf etwas (128), bestehen aus — (128); auf keinen Fall (273); fällig sein (274); geltend machen sein Recht (314); Gerechtigkeit widerfahren lassen (320); geschweige denn (328); nachstehen (dem Range nach) (464); nichtsdestoweniger (474); räumen eine Wohnung (529); stattfinden (616); Stellung einer Person vor Gericht (619) i. t. d. Ne rečemo, da ena ali druga izmed dotičnih fraz ne izraža prav nemškega besedila; a mnenja smo, da je tu preveč varijant za eno in isto nemško frazo in to tem bolj, ker je marsikatera njih vsled konsekvantne rabe postala uže pravi „terminus technicus“.

To je pa tudi edina točka, v kateri se ne strinjamo z ravnanjem g. urednika; zdi se nam, da trpi vsled tega točnost in jasnost terminologiškega dela, kateri lastnosti morata biti pravniku pri izražanju svojih mislij vedno prvi pogoj in vzor dovršenega pravoznanstva.

Iskanje posameznih besed in rekel ne bode ravno težko, če izvzamemo morebiti nekatere zložene termine; tako smo zaman iskali na strani 540. besede „Rechtsverkehr“, kamor bi jo bilo treba uvrstiti, dobili smo jo pa na strani 721. pri terminu „Verkehr“; ravno tam je vzprejeta tudi beseda „Güterverkehr“. dasiravno bi jej bilo boljše mesto na 349. strani. Na isti način treba bode iskati druge zložene besede oziroma fraze; marsikatera rekla dobiti je tudi na več mestih n. pr.: „ein Rechtsmittel ergreifen“ nahaja se na strani 248. pod besedo „Ergreifen“ pa tudi na strani 538., kjer se navajajo razne zložene besede in fraze pri terminu „Rechts“. Kdor je vaje iskati po splošnih slovarjih, znal si bode pomagati tudi pri naši terminologiji!

Nekatere besede so izostale, dasiravno bi jih bilo treba vsprejeti; tako pogrešamo iz zakona z dne 28. majnika 1881, št. 47. drž. zakonika (zakon o oderuštvi) značilnega pravnega izraza „ausbeuten“, pogrešamo ga tem težje, ker se nam ta pojem v prevodu državnega zakonika ne zdi prav izražen. Tudi terminov „Erker“ (§ 475. obč. drž. zak.), „Scheuer“ (§ 452. k. z.), „Getreideschober“ (§ 453. k. z.), „Heuschober“ (§ 453. k. z.) i. t. d. ne dobimo v terminologiji. Naravno je, da se vsi izrazi ne morejo vsprejeti v terminologijo, ker jih je iskati v občem slovarji; vendar se nam zdi, da so manj navadni, in v zakonu posebej rabljeni pojmi smatrati tudi za pravne termine, kateri naj bi bili v terminologiji. Pri morebitni drugi izdaji se bode to lahko popravilo.

Izraza „šlatati“ za „begreifen, betasten“ (str. 101) in „pošlatanje“ za „Betastung“ (str. 132) sta v pravni terminologiji neumestna in ju je tem manj treba, ker je ob enem vsprejet pravilni izraz „tipati, otipati, potipati, potipanje.“

Pohvaliti nam je gospoda urednika posebno v tem, da je v rabi nekaterih terminov, glede katerih se je rabilo do sedaj po več besed, ostal vse skozi dosleden. Beseda „Behörde“ ponavlja se v terminologiji pri raznih zloženih besedah premnogo-

krat, a vselej dobimo zanjo slovenski edino pravilni izraz „oblastvo“; poudarjamo ravno to besedo, ker je sploh znano, da so se za ta terminus poprej rabili izrazi „oblast, oblastnija, oblastvo, gosposka“. Dosedaj so pisali eni „terjatev, terjati“, drugi pa „tirjatev, tirjati“, v terminologijo vsprejeta je dosledno zadnje navedena oblika. Sploh se glede doslednosti — in ravno ona je pri nas težavna — terminologiji ne more kaj očitati in mi smo našli eno samo bistveno nedoslednost v obliki pri besedi „System“; na strani 641. je vsprejet poleg drugih tudi izraz „sestav“ in sicer na prvem mestu, na strani 346. pa stoji za „Grundsteuer-System“ — „zemljiškodavčna sestava“; pravilno je po našem mnenju „sestav“ in morebiti je oblika na 346. strani šteti med tiskarske pogreške.

S tem lahko sklenemo našo oceno novega terminologiškega dela z zavestjo, da knjiga zasluži izrečeno pohvalo v polni meri in da bode izvestno služila namenu, zaradi katerega jo je izdalo društvo „Pravnik“. Naj jo pravniki in tudi drugi le pridno rabijo in jej dajo veljavo v tem zmislu, kakor smo nje pomen označili koj s početka te ocene!

Dr. K.

Kraj storjenega kaznivega dejanja.

Kraj, kjer se je dovršilo ali storilo kaznivo dejanje, je kaznonskopravno v marsikaterem oziru važen.

Mnogokrat odvisna je kaznivost dejanja od tega, da se je isto storilo na tem ali onem kraju, mnogokrat tudi kvalifikacija kaznivega dejanja, a še večkrat vpliva kraj, kjer se je kaznivo dejanje storilo, kot obtežilna ali olajšujoča okolnost na izmero kazni.

Najvažnejši pa je kraj storjenega kaznivega dejanja za vprašanje, kateri zakon je na to dejanje uporabljati in katero sodišče naj o njem sodi.

S stališča materialnega kazenskega prava pride mnogokrat v poštev vprašanje, ali se je kako dejanje vršilo na javnem ali očitnem mestu ali ne. Kaj je javno ali očitno mesto, tega nam zakon ne pove nikjer. Navadno se za tak kraj smatra mesto,

ki je vsakemu pristopno. Ali kdor je le malo sodeloval pri kazenskem pravosodju, ta bode vedel, kako malo je ustreženo praksi s to definicijo. Kam se naj po tej definiciji štejejo n. pr. prodajalnice trgovcev, zasebne pisarne, delalnice obrtnikov, zabavišča zasebnih društev itd.

Ako zakon pazljivo čitamo, najdemo, da se nahaja izraz „javno ali na javnem mestu“ praviloma samo v zvezi z izrazom „ali pred več ljudmi“. Ako se je kako kaznivo dejanje vršilo javno ali na javnem mestu, ima torej za kazensko pravo isti pomen, kakor če bi se bilo vršilo pred več ljudmi.

Ako dalje iščemo, zakaj pripisuje kazenski zakon tej okolnosti toliko važnosti, ali se je dejanje vršilo javno ali ne, opazimo, da hoče zakon zabranjevati pred vsem pohujšanje in škodljiv vpliv, kateri imajo dotična kazniva dejanja za okolico.

Ako se oziramo na vse to, smemo morda reči, da je v smislu kazenskega zakona javno ali očitno mesto, oni kraj, kjer bi kaznivo dejanje, ki se je tam vršilo, in pri razmerah, v katerih se je konkretno dejanje vršilo, lahko opazilo več ljudij, ne gledé na to, ali je dejanje v istini kdo opazil ali ne. Dovolj je, da je bila dana priložnost, ne samo možnost, da bi to dejanje opazilo več ljudij, ki te priložnosti niso naravnost iskali. Zasebno stanovanje samo na sebi gotovo ni javno mesto. Ako je pa kdo koga družega v svojem stanovanji tako glasno grdil ali psoval, da se je to psovanje in grdenje lahko razumelo tudi na ulici, mora se gotovo reči, da se je to psovanje in grdenje vršilo na javnem mestu. Brez dvojbe so torej gledišča, zabavišča, gostilne, prodajalnice trgovcev, delalnice obrtnikov itd. javna mesta takrat, kedar so občinstvu pristopna, iz preje navedenega pa sledi, da se lahko tudi v posameznem slučaju takrat imenujejo javna, kedar občinstvu niso pristopna, ako se je kaznivo dejanje vršilo na tak način in v takih razmerah, da bi bilo lahko slabo vplivalo na okolico.

Dejanja, ki so samo takrat kazniva, ako so se vršila na javnem ali očitnem mestu so na primer hudodelstvo motenja vere po §-u 122. lit. a) k. z., hudodelstvo motenja javnega miru po §-u 65. k. z., dalje več zločinstev proti varnosti časti in proti javni nramnosti ter javni varnosti, glej zlasti tudi § e 422., 426., 427., 430., 449., 452., 453., 454. k. z. itd. Zakaj so ta dejanja

samo takrat kazniva, kedar se dovrše na javnem mestu, smo uže omenili, ista vplivajo namreč samo takrat škodljivo na one razmere, katere brani pravni organizem s kaznimi. Izrecno pravi to § 500. k. z.

Zanimivo je, da kraj, kjer se je kaznivo dejanje storilo tudi za dokaz resnice pri prestopkih proti varnosti časti ni brez pomena. Kdor prestopka proti varnosti časti po §-ih 487. ali 488. k. z. ni zakrivil niti po tiskovinah, razširjenih spisih in podobah, niti javno, ampak na kak drug način, ta je kazni prost, ako dokaže, da je imel povod smatrati svoje obdolženje ali očitanje za resnično, akoprav isto ni bilo resnično. Kdor se pa pregreši proti navedenim kazenskopravnim določilom, akoprav k temu ni bil prisiljen, mora dokazati (objektivno) resnico svojega obdolženja, ako hoče biti prost kazni. Dokaz resnice je torej obtežen, ako se je prestopek po §-ih 487. ali 488. k. z. dovršil na javnem mestu.

Zločinstva, ki bi sicer bila samo prestopki proti varnosti lastnine, se kaznujejo večkrat kot hudodelstva tatvine, ako so bila storjena na kakem gotovem kraju. Takih slučajev navaja naš kazenski zakon celo vrsto v §-u 174., II., lit. c), e), f), g) in v §-u 175. II., lit. a), b), c), d) k. z.

Naš kazenski zakon ne imenuje vseh obtežilnih in olajšujočih okolištin, ampak navaja samo nekaj primerov in prepušča sodniku, da razsoja o tem, katere okoliščine posameznega slučaja gre smatrati za obtežilne in katere za olajšujoče. Pa uže iz tega, da je večkrat kvalifikacija, da, kaznivost dejanja odvisna od kraja, kjer se je isto dovršilo, da se sklepati, da mora kraj storjenega kaznivega dejanja še večkrat priti v poštev kot obtežilna ali kot olajšujoča okoliščina. Kazenski zakon nam pa tudi izrecno našteva mnogo takih slučajev, tako v §-ih 150., 151., 167. f), 123., 496. k. z. itd.

Kraj storjenega kaznivega dejanja, je odločilen tudi za vprašanje, pred katerim sodiščem bode moral storilec zagovarjati svoje dejanje, ali katero sodišče je poklicano za to, da sodi o tem dejanji. Po §-u 51. k. p. r. je praviloma pristojno ono sodišče, v katerega okolišči se je dovršilo kaznivo dejanje.

Dandanes nobena država ne kaznuje vseh dejanj, ki bi po njenih zakonih bila kazniva, ne gledé na kraj, kjer so se do-

vršila. Območje kazenskega zakona je torej tudi krajevno omejeno. Mnogokrat je torej tudi treba reševati vprašanje, po katerem kazenskem zakonu naj se presoja kako dejanje, in tudi za to vprašanje je v prvi vrsti odločilen kraj, kjer se je dovršilo kaznivo dejanje.

Naše zakonodajstvo kaznuje vsa dejanja, ki so po njegovih določitih kazniva, ako so se dovršila v njegovem krajevnem območji t. j. na avstrijskih tleh (teritorijalno načelo, §-a 37. in 234. k. z.). V tem slučaju se naš kazenski zakon ne ozira na to, ali je storilec avstrijski državlján ali ne, ali zadene kaznivo dejanje domača ali tuja pravna dobra.

V inozemstvu storjena kazniva dejanja kaznujejo se pri nas praviloma samo tedaj, ako je storilec avstrijski državlján, ali nepogojno tudi samo hudodelstva, pregreške in prestopke pa le tedaj, ako storilec radi njih ni uže bil kaznovan v inozemstvu, niti se mu v inozemstvu ni odpustila dotična kazen, (personalno načelo, §-a 36. in 235. kaz. z.)

Kar se pa tiče kaznivih dejanj, katera so dovršili inozemci v inozemstvu, kaznuje ista naš kazenski zakon le izjemoma. Nepogojno samo sledeča hudodelstva: hudodelstvo veleizdaje gledé avstrijske države po §-u 58. k. z., in hudodelstvo prenařeje in prenaředbe avstrijskih upnih listov in avstrijskega kovanega denarja po §-u 106.—121. k. z. Druga hudodelstva, katera so inozemci storili v inozemstvu, kaznuje naš kazenski zakon samo tedaj, ako jih ne kaznuje niti ona država, kjer so se dovršila, niti ona, v kateri je storilec pristojen.

Kraj storjenega kaznivega dejanja ni odločilen samo za glavnega storilca in za sostorilce, ampak za vse sokrivce, torej zlasti tudi za pomočnike in vdeležence, ne gledé na to, kje so sami bili delavni, ko so storilcu pomagali izvršiti kaznivo dejanje. Pomočniki in vdeleženci so torej kaznivi, ako je glavni storilec zločinil v Avstriji, akoprav morda sami v Avstriji ničesar niso storili in akoprav je morda dejanje tako, da bi ne bilo kaznivo ako bi se bilo dovršilo v inozemstvu. Naopak so pa pomočniki in vdeleženci kazni prosti, akoprav so pomagali na avstrijskih tleh, ako dejanje vsled tega ni kaznivo, ker se je dovršilo v inozemstvu.

To sledi uže iz §-a 5. k. z., ki pravi, da so vsi sokrivci krivi istega kaznivega dejanja. In to velja v vsakem oziru, torej gledé kaznivosti, kvalifikacije, obtežilnih in olajšujočih okolnostij kaznivega dejanja ravno tako, kakor gledé pristojnosti sodišča in gledé vprašanja, kateri zakon je uporabljati na konkretno kaznivo dejanje. Gledé pristojnosti sodišča poudarja to še posebej § 55. k. pr. r. V tem smislu je razsodilo tudi c. kr. najvišje sodišče z razsodbo z dne 27. aprila 1894, št. 2610, ki se priobčuje v tem listu.

§ 6. k. z. pravi, da stori posebno hudodelstvo, kdor brez poprejšnjega sporazumljenja pomaga storilcu še le po dovršenem hudodelstvu ali pa se vdeleži dobička iz tega hudodelstva. Vdeležba v smislu tega §-a je posebno hudodelstvo, za isto torej ne veljajo preje navedene posledice gledé kraja, kjer je zločinil glavni storilec. Za to hudodelstvo je v vsakem oziru odločilen le kraj vdeležbe same.

Ker je kraj, kjer se je storilo kaznivo dejanje v marsikaterem oziru pomenljiv, treba je rešiti tudi vprašanje, kateri kraj je to, kateri kraj se sme imenovati kraj storjenega kaznivega dejanja.

Da to ni vselej kraj, kjer je nastopil uspeh, ki ga hoče kazenski zakon zabraniti, pravi izrecno § 51. k. pr. r. Kraj, kjer je nastopil uspeh kaznivega dejanja, torej ni kraj storjenega kaznivega dejanja. To sledi tudi iz tega, da kaznuje zakon večkrat kako dejanje, akoprav storilec prepovedanega uspeha niti dosegel ni, kakor pri kaznivem poskusu in drugih kaznivih dejanjih, gledé katerih zakon izrecno določuje, da je za pojem dotičnega kaznivega dejanja in njega kaznivost brez pomena, ali je zločinec prepovedani uspeh dosegel ali ne.

Zakon more človeka kaznovati samo radi tega, kar je v oblasti človekovi, to je pa njegova volja, in njegovo dejanje, ravnanje, vedenje. Uspeh tega dejanja mnogokrat ni v oblasti človekovi. Ker kaznuje zakon zločinca samo radi njegovega dejanja, more biti kraj kaznivega dejanja samo ono mesto, kjer je bil zločinec delaven.

Kedar obsega kaznivo dejanje samo posamezen jednoten čin, rešiti je to vprašanje navadno lahko. Morilec je zločinil tam, kjer je sprožil puško, kjer je mahnil z bodalom, kjer je dal strupa v jed ali pijačo itd.

Težavniše pa je to vprašanje, kedar obsega kaznivo dejanje več časovno in krajevno različnih činov. Kaznivo dejanje dobi svojo konkretno obliko, svojo gotovo kvalifikacijo še le takrat, kedar so dani vsi za to kvalifikacijo potrebni znaki, dokler še manka le jeden bistveni znak, še kaznivo dejanje ni isto, katero je storil zločinec, v konkretnem slučaju še nima iste kvalifikacije, s katero pride pred sodnika. Mogoče je, da bi bilo dejanje kaznivo, akopprav bi ne imelo vseh znakov, katere ima v konkretnem slučaju morda kot poskus ali kako drugo kaznivo dejanje, ali gotovo ne kot ono kaznivo dejanje, z ono kvalifikacijo, s katero se je v istini dovršilo, mogoče je pa tudi, da poprejšnji čini brez zadnjega še niti niso kaznivi. Ker je torej za kvalifikacijo in morda celo za kaznivost odločilen zadnji čin, ki je bistven znak za kvalifikacijo konkretnega dejanja, moramo tudi reči, da se je kaznivo dejanje dovršilo tam, kjer je zločinec storil zadnji za kvalifikacijo tega dejanja kot bistven znak potrebni čin. To mesto je torej kraj storjenega kaznivega dejanja. Po tem načelu se mora rešiti tudi vprašanje, kje so se dovršila tako imenovana nadaljevana kazniva dejanja. Pri tem je pa treba tudi zmirom paziti na to, da kaznuje zakon zločinca radi njegovega dejanja, da je torej odločilen le zadnji storilčev čin, akopprav je morda tudi uspeh kaznivega dejanja bistven znak njegove kvalifikacije.

Zakonito izrecno določen je kraj storjenega dejanja pri kaznivih dejanjih storjenih z vsebino kake tiskovine. Pri teh zločinih velja po §-u 486. k. p. r., ako se ve, kje se je tiskovina tiskala, in ako se je to zgodilo v tuzemstvu, ta kraj, sicer pa kraj, kjer se je tiskovina v tuzemstvu razširjala kot kraj storjenega kaznivega dejanja.

Dr. R. Pipuš.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dokaznik ima v določenem mu roku naznaniti sodišču bivališče svedokov pripuščjenih v pravdi, ker sicer bi se smatral minolim odnosni dokaz.

V redni ustni pravdi trgovske firme A. & Comp. proti E & L. nastopil je toženec za časa dokaz po pričah C. M. in F. P., pri-

puščen z medsodbo z dne 4. julija 1893. št. 5569. Ker sta se pa bila izselila oba imenovana svedoka tekom pravde iz Evrope, prosil je toženec ponovno, naj bi se mu podaljšal rok, v katerem bi mogel doznati za njiju današnje bivališče. Na poslednjo odnosno njegovo prošnjo, vročeno tožiteljici, da se o njej izjavi v treh dneh, uprla se je le-ta naprošenemu daljnemu podaljšanju roka prosivši, da se v to svrho dovoli sicer tožencu še en rok, ali rok nepodaljšljiv in sicer s pretnjo, da se bode imel smatrati pripuščeni dokaz po pričah minolim, ako ne bi naznanil dokaznik v tem roku bivališča svedokov.

Trgovinsko pomorsko sodišče tržaško je z odlokom z dne 20. februarja 1894, št. 2820 ugodilo tožiteljčini prošnji, določivši tožencu z navedeno pretnjo rok tridesetih dnij.

Vsled toženčevega rekurza je višje deželno sodišče tržaško premenilo z odločbo z dne 20. marcija 1894, št. 1158 odlok prve sodne instance, dovolilo tožencu naprošeni rok brez vsake utesnitve ter obsodilo tožiteljico celo v povračilo troškov rekurza iz teh-le

razlogov:

S prošnjo namerjal je toženec pridobiti si zdaljšani rok, da bi mogel doznati in naznaniti sodišču današnje bivališče svedokov E. M. in F. P. z medsodbo z dne 4. julija 1894, št. 5569. pripuščenih k pričevanju. Ker se je vložila ta prošnja za podaljšanje roka v dokazovalnem postopanju in v svrho dokazovanja, ne sme se je reševati po predpisih §-ov 6. in 9. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak., kajti le-te zakonite predpise treba je uporabljati glede dovoljevanja in utesnjevanja rokov samo v razpravnem postopanju. Bilo je torej rešiti predležečo prošnjo, in naj bi se tudi bila protivna stranka proti njej povsem ali deloma izrekla, jedino po mnenji sodišča in po razmotrivanji z ozirom na temeljitost razlogov, na katere se opira. Izvestno je, da se nahajata dandanes oba imenovana svedoka zunaj Evrope na drugem delu zemlje in dokazovalcu, ki prav lahko dokaže, da mu nikakor ni možno v njemu določenem roku podati sodišču zahtevana pojasnenja o njiju današnjem bivališču, vzela bi se vsaka možnost poslužiti se dokaza, kateri se mu je dovolil z omenjeno medsodbo.

Najvišje sodišče na Dunaji je pa premenilo z odločbo z dne 6. junija 1894, št. 6280 odločbo višjega deželnega sodišča tržaškega in potrdilo odlok prvih sodnikov iz nastopnih razlogov:

V navzočem slučaju ne morejo se sicer uporabiti predpisi §-ov 6. in 9. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. ali upor tožiteljice zoper daljnje podaljšanje roka, da se dozna današnje bivališče svedokov C. M. in F. P., ki sta se pripustila k pričevanju z medsodbo, in njena prošnja, mereča na to, da se tožencu določi nepodaljšljiv rok, v katerem mu bode naznaniti današnje bivališče istih svedokov in odnosno na to, da se proglasi dokazovanje po pričah, minolim, sta povsem upravičena, ker je imel toženec po §-u 12. ces. pat. z dne 1. majnika 1871, št. 13. z. j. z. naznaniti bivališče teh svedokov uže takrat, ko ju je navedel v pravdi, ker je z medsodbo pripuščeni dokaz nastopil uže 24. junija 1893. l. in ker s ponovnimi prošnjami za podaljšanje roka nima družega v mislih, nego zavleči pravdo.

T.

b) Posameznik pridobiti mora služnost na javni imovini potom priposestovanja le, ako je posedoval pravico, to je, ako je izvrševal služnost kot zasebno pravico s privoljenjem uprave javne imovine.

Anton P., posestnik v B., tožil je Matijo D., posestnika v B. na pripoznanje, da ima kot lastnik njive parc. št. 370 kat. obč. B. pravico vožnje s te svoje parcele in na njo prek parcele št. 54 kat. obč. B. na državno cesto tikoma ob parceli št. 55/2 iste kat. obč. ter zahteval, da mora toženec opustiti vsako dejanje, s katerim bi kršil to tožnikovo pravico, izogibom globe.

Okrajno sodišče v K. ugodilo je z razsodbo z dne 2. februarja 1893, št. 794 tožbenemu zahtevku iz sledečih

razlogov:

Tožnik Anton P. je dokazom zemljiške knjige in priznanja toženca Matije D. lastnik njive parc. št. 370 kat. obč. B. Parcela št. 54 kat. obč. B. pa je dokazom zemljiške knjige pripisana k zemljišču vl. št. 96 za vas B. Zastopniki vaščanov v B. so dne 27. decembra 1888. l. to parcelo prodali in v posest odstopili tožencu Matiji D. Za toženca se lastninska pravica pri parceli do sedaj ni mogla vknjižiti, ker deželni odbor kranjski kupnega pisma zastran prodaje iz formalnih zadržkov ni odobril. Vkljub temu je toženec parcelo, ki je bila za časa kupa ledina, takoj po pogodbi

prevzel v svojo dejansko posest, je ledino prekopal in posebno majnika 1891. l. zemljišče tako zagradil, da se prek njega ni moglo voziti, kakor se je vozilo pred zagrajenjem. Dne 31. majnika 1891. l. je Anton P. to novo ograjo pri državni cesti za 4 metre na široko razsekal, češ, da so on in njegovi predniki od nekdanj prek parcele št. 54 na svojo njivo parc. št. 370 vozili in mu je Matija D. z ograjo pot vožnje pregradil. Vsled tega je Matija D. vložil proti Antonu P. tožbo radi motenja posesti in je Anton P. v pravdi na to tožbo propadel. To dalo je Antonu P. povod k sedanji tožbi, s katero tožnik zahteva od nasprotnika priznanje pravice služnosti, da sme voziti prek parcele št. 54 na svojo njivo parc. št. 370. Vse te okolščine stranki priznata in so po §-u 107. o. s. r. imeti za dokazane. Tožnik utemeljuje svoj tožbeni zahtevek s tem, da so on in njegovi predniki več kakor 40 let od dneva tožbe nazaj prek parcele št. 54 na svojo njivo parc. št. 370 po prepirni črti tikoma ob sosedni parceli št. 55/2 kat. obč. B. neprenehoma, mirno in očitno vozili, kolikor jim je bilo treba pri gospodarstvenem obdelovanju parcele št. 370. Ta okolščina imeti je po §-u 107. o. s. r. za dokazano, ker jo je toženec priznal za resnično. Z ozirom na to okolščino pa je po §-ih 1470. in 1477. obč. drž. zak. imeti za pravo, da je tožnik potom priposestevovanja pridobil pravico, da sme po prepirni poti voziti. Toženec proti tožbenemu zahtevku drugega ne ugovarja, da ni pravi toženec in izpodbija pasivno legitimacijo, sklicevaje se na okolščino, da ni vknjiženi lastnik parc. št. 54. Ta ugovor pa v zakonu ni utemeljen, kajti po §-u 523. obč. drž. zak. je na priznanje servitutnih pravic tožiti vsak, kdor taci pravic ne prizna in njih izvrševanje zabranjuje. Toženec je priznal, da je parcelo št. 54 zagradil z namenom, da bi s tem tožniku vožnjo preprečil in se je vsled tega moralo razsoditi po tožbenem zahtevku.

Na apelacijo toženčevu je pa višje deželno sodišče v G. z razsodbo z dne 19. julija 1893, št. 4302 tožbeni zahtevek odbilo.

Razlogi:

Apelovani razsodbi pritrditi se more le v tem, da prizna tožencu pasivno legitimacijo v tej pravdi. V tem oziru more biti tem manj dvoma, ker je dokazano, da toženec, čeravno še ni zemlje-knjižni lastnik namišljeno služnega zemljišča, vendar v izvrševanji in opravljanji lastninske volje ovira izvrševanje namišljene služnostne

pravice. Nasprotno pa mnenje prvega sodnika, da je tožnik pridobil zahtevano služnost vožnje potom priposestovanja, ni utemeljeno. Namišljeno služno zemljišče je po zemljiški knjigi lastnina vasi B. Kakor navaja toženec, rabili so to zemljišče občani vasi B. kot lastnino občine na ta način, da je vsakdo po njem vozil, kedar in kolikor je hotel in po kateri progi se mu je ljubilo, bodisi na široko ali na dolgo. Poleg tega okoristili so si nekateri kajžarji tamošnjo uborno pašo. Ako v tem načinu rabe ne bi bila samo občna raba v smislu §-a 827. obč. drž. zak., ampak vršba pristoječe pravice, govoriti se more le o posesti stvari. Posest pravice, njena pridobitev in trajno izvrševanje bili so za prebivalce vasi B., med katere spada, kakor se vidi iz spisov, tudi tožnik, po bistvu služnosti (§-a 472. in 474. obč. drž. zak.) in po bistvu posesti pravice (§ 313. ibid.) od kraja izključeni. Posest pravice je pa potrebščina za priposestvanje tudi, ako se sklicuje na 30 ali 40letno dobo, kakor to nedvombeno izhaja iz zveze §-ov 309., 313., 1460. in 1477. obč. drž. zak. Ker pa opira tožnik zahtevano pravico služnosti samo na pridobitev potom priposestovanja in posebno ker tudi ne trdi, da se je služnost ustanovila od strani toženca po pogodbi, razvidi se, da ne pristojata tožencu zahtevana pravica vožnje, ker ni mogel dokazati njene pridobitve. Vsled tega morala se je zavrniti tožbena zahteva kot neutemeljena.

Na revizijo tožnikovo je najvišje sodišče z razsodbo z dne 17. oktobra 1893, št. 11726 odločbo višjega deželnega sodišča potrdilo iz sledečih

razlogov:

Pritrditi se sicer mora navedbam revizijskih pritožeb, da so vas, katera upravlja svoje premoženje po zakonitem zastopstvu in je torej juridična oseba, in posamezni vaščani bistveno različni pravni subjekti. Vsled tega ni izključeno, da more posamezen vaščan pridobiti potom priposestovanja služnost na zemljišči, katero je vaška last. Vender zgoditi se more to le v tem slučaju, da je posamezni uzukapijent ono pravico, katera naj je predmet priposestovanja, posedoval, to je, da je dotično služnost izvrševal kot zasebno pravico ves za priposestvanje potrebni čas s privoljenjem uprave vaše imovine (§-a 313. in 1460. obč. drž. zak.). Ako so torej v predležčem slučaju tožnik in njegovi posestni predniki tudi v resnici poljubno hodili in opravljali za svojo njivo parc. št. 370 poljedelske

vožnje najmanj 30 ali tudi 40 let prek parcele št. 54 kat. obč. B., se more vender le, ker niso parcele št. 54 tako rabili izključno, ampak le skupno z drugimi prebivalci iste občine, soditi, da so izvrševali rabo občinskega posestva le v tem obsegu, kakor je bila vsem občanom kot takim jednako dovoljena. Začasna raba stvari, katera je jednaka vsakemu na poljubno rabo, ne more se smatrati dejanjem, s katerim se more pridobiti zasebno pravico. Da bi pa bili izvrševali tožnik in njegovi predniki hojo in vožnjo na parceli št. 54 na način, iz katerega bi se moglo razvideti namen, da hočejo izvrševati zasebnopravno posest, ne trdi niti tožnik sam. Razsodba višjega deželnega sodišča, s katero se je odbil tožbeni zahtevek, je torej popolnoma utemeljena in se je morala potrditi.

c) Navzlic naročilu, kako ravnati z doto, obstoječo iz kake tirjatve, sme sprog prosto razpolagati ž njo, ker je lastnik dote (§ 1227. obč. drž. zak.). Po dediču priznana napoved dolgov vstvarja pogodbo, vsled katere ne jamči za več, ter ne za druge dolžnosti zapustnikove, katere se pri razpravi niso prijavile, dasi zadošča zapuščina v poplačilo tudi poznejših dolgov, ter navzlic §-u 548. obč. drž. zak. Plačnik tujega dolga sme zahtevati odstop upnikovih pravic, ne glede na to, ali je plačal sporazumno z dolžnikom ali ne (§-a 1422. in 1423. obč. drž. zak. in § 1358 *ibid.*).

Razsodba okrajnega sodišča Ž. z dne 31. marcija 1894. št. 1158 glasi se:

»Tožnica zavrača se s tožbo: A je dolžan plačati tožnici tirjatev iz odstopnega pisma z dne 23. januarija 1894. l. oziroma iz ženitne pogodbe z dne 25. januarija 1887. l. v znesku 450 gld. s 5% obrestmi od 27. januarija 1891. l. dalje in tožne stroške v 14 dnevih, da se izogne izvršilu« — iz nastopnih razlogov:

Glasom notarskega akta z dne 25. januarija 1887. l. obljubil je plačati C svojej nedoletnej hčerki D odnosno njenemu ženinu E, ako se izvrši crkvena poroka, odpravek na dedščini po stariših v znesku 450 gld. To tirjatev je odstopil E resnično glasom odstopnega pisma z dne 23. januarija 1894. l. tožnici.

V tem odstopnem pismu priznava E, da je odstopil to tirjatev z vsemi pravicami tožnici A, ter zahteva tožnica od toženca B, kot

pravnega naslednika po C, plačilo te svote sklicevaje se na §-e 548., 1227. in 1422 obč. drž. zak. Glasom zapuščinskega akta je toženec resnično podedoval zapuščino po C, vender se je oglasil po skrbniku pogojno za dediča. Torej bil bi dolžan plačati le toliko dolgov in volil, kolikor je vredna zapuščina. Ako pa se došteje svota 450 gld. ostalim dolgovom v znesku 112 gld. 72 kr., znašajo vsi dolgovi 562 gld. 72 kr, vrednost zapuščine pa le 498 gld. 35 kr. V najslabšem slučaju bi bil torej toženec dolžan plačati tožniku od iztožene svote le 345 gld. 63 kr., nikakor pa ne tudi svote 104 gld. 37 kr. (§ 802. obč. drž. zak.). Vender pa toženec ni dolžan tožnici plačati ničesar. Prvič ni smela tožnica plačati brez dovolitve dolžnikove (§-a 1422. in 1423. obč. drž. zak.), to tem manj, ker se plačilo ni izročilo v toženčevo korist, nego v očitno škodo. Tožnica prijavila je pri zapuščinski razpravi od cele tirjatve le delni znesek 320 gld.; ako bi pa bila prijavila celo tirjatev 450 gld., ne bi se bil nikoli oglasil toženec po skrbniku za dediča zadolžene zapuščine, še manj pa bi bila se odobrila razprava nadskrbniško. Drugič in kar je poglavitno ni bil E upravičen brez dovolitve soprovine odstopiti ono tirjatev, katero mu je bila prinesla v zakon; sicer jo je smel pač iztirjati od toženca, ne pa porabiti po svojej volji; nego je bil dolžan s to svoto nakupiti posestvo, kakor se to čita v ženitnej pogodbi. Posestvo naj bi postalo solastno z ženo; torej ne bi bil smel porabiti E onih 450 gld. v drugo svrho, niti odstopiti tirjatve brez soprovine dovolitve. Opomni se le še to, da E ni dokazal, da je stopila v pravno moč ženitna pogodba. Sicer pa ta razlog z ozirom na povedano v tem slučaju ni odločilen.

Zoper to razsodbo vložila se je apelacija ter tako-le utemeljila:

Položaj kažoč se v zapuščinski razpravi po C vidi se čisto drugačen. Tamkaj namreč izjavi žena D izrecno, da je z doto, obljubljeno jej po očetu C v ženitnej pogodbi z dne 25. januarija 1887. l. v znesku 320 gld., (sodni komisar je pogrešno zapisal ta znesek mestu svote 450 gld.), katera se je smatrala kot popoln dedinsk odpravek po stariših, povsem odpravljena, da nima iz zapuščine ničesar tirjati, ker jej je plačala znesek 320 gld. njena sestra (tožnica A) rekoč: »in da nima iz te zapuščine ničesar tirjati«. Le po zmoti sodnega komisarja bere se mej dolgovi ta zne-

sek kot tirjatev zapustničine hčere D, mestu, da bi se bila zapisala sedanja tožnica in prava plačnica A. Dolg 320 gld. je torej vsestransko priznan, tudi po toženčevem skrbniku, ter je prisodilo sodišče zapuščino tožencu po nadskrbniškeji odobritvi zapuščinske razprave. Tožbeni zahtevek gledé delnega zneska 320 gld. av. velj. je torej v smislu §-a 1422 obč. drž. zak. popolnoma upravičen A tudi gledé ostanka 130 gld. se je tožba po krivici zavrnila. Kajti v ženitnej pogodbi z dne 25. januvarija 1887. l. obljubil je C hčeri dote 450 gld., ter se je postavil v zapuščinsko razpravni zapisnik delni znesek 320 gld. le za to, ker je še takrat, ko je živel oče C, plačala tudi znesek 130 gld. tožnica svaku E iz svojega zaslužka; torej teži tudi ta znesek po §-u 548. obč. drž. zak. toženca kot dediča po očetu C, ker je bil povrhu obvezan slednji k plačilu cele dote iz naslova pogodbe (§ 918. obč. drž. zak.). Na določilo §-a 802. obč. drž. zak. se ne more sklicevati toženec, češ, da je le v toliko zavezan plačati dolgove in volila, v kolikor zapuščina zadošča, kajti opustil je toženec sklicati upnike v smislu §-a 813. in nasled. obč. drž. zak., ter trpi škodo uže radi tega po §-u 1295. obč. drž. zak. Ne gledé na to, ali plačuje pogojno oglašivši se dedič po sodnej cenitvi ali pa po vrednosti, kažočeji se po dognanej javnej dražbi (Stubenrauch, 5. natis, II. zvezek, str. 130 in dalje), vsekako je gledé dolgov obvezan »pro viribus« zapuščine, a ne le »cum viribus hereditatis«; on jamči torej tudi s prebitkom pripalim mu v znesku 79 gld. 50 kr. Ne gledé na to ali se je tožnica z dolžnikom, odnosno njegovim pravnim prednikom C pogodila radi plačila te dote v smislu §-a 1422. obč. drž. zak., vender je za plačilo obvezan po §-u 1358. obč. drž. zakon., katero določilo se ujema s §-om 1423., odnosno s tem dopolni, kajti sleherni plačnik, ne le porok lahko zahteva odškodnino od onega, kateremu je kak dolg poravnal, ne gledé na to, ali se je poprej ž njim pogodil ali ne; porok — plačnik je le v toliko na dobrem, da sledi v dolžnikove pravice, ne da bi bilo treba odstopiti mu jih (ipso jure cessio, Krainz I. zv. str. 12, § 329., opazka 18; § 344. opazke 21, 22, 26 in druge). Ali tudi po §-u 1041. obč. drž. zak. more zahtevati tožnica povrnitev od toženca kajti ona je dasi brez pooblastila trosila novce v toženčevo korist; če se nadalje uvaževa, da je oče C zakonito obvezan hčeri izročiti doto, po §-u 1220. obč. drž. zak., tak je toženec tudi po §-u 1042. ibid dolžan svoto 450 gld.

povrniti tožnici. Soprog je po §-u 1227. obč. drž. zak. lastnik dote, ter more ž njo slobodno razpolagati; žena radi tega ne trpi škode, kajti po §-u 1229. obč. drž. zak. vrne se dotična vrednost po moževi smrti iz njegove zapuščine. Tudi ni pomenljivo, da se odstopnemu pismu ni priložil poročni list, kajti skrbnik toženčev je v zapuščinsko-razpravnem zapisniku priznal zakon E-a z D.

Višje deželno sodišče v Gradci ugodilo je deloma apelaciji ter spoznalo z razsodbo z dne 13. junija 1894, št. 5632:

B, sedaj neznanega bivališča, je dolžan plačati tožnici A od dote iz ženitne pogodbe z dne 25. januarija 1887. l. odstopljene slednjee z odstopnim pismom z dne 23. januarija 1894. l. v znesku 450 gld. delni znesek 320 gld. s 5% obrestmi od 9. februvarija 1891. l.

Z zneskom 130 gld. s pripadki pa se tožnica zavrne.

Razlogi:

Iz ženitne pogodbe z dne 25. januarija 1887. l. in odstopnega pisma z dne 23. januarija 1894. l. kakor tudi po pritrdilu obeh strank je dognano, da je obljubil oče C hčeri D, odnosno njenemu ženinu E doto v znesku 450 gld., ter da je odstopil E — tožnici to tirjatev, ker mu je slednja plačala svoto mestu dolžnika C. Pred vsem se opomni, da je zadosti dognano po zapuščinskem aktu po C, toženčevem očetu, da sta stopila v zakon E in D; sicer se pa to v pravdi tudi ni oporekalo. Da je smel razpolagati E z doto po §-u 1227. obč. drž. zak. je nedvomno, kajti vsprejel je svoto, bil je torej dejansko upravičen uporabiti jo v smislu določenem s §-om 1218. obč. drž. zak. namreč v polajšilo stroškov zvezanih z zakonsko združitvijo. Po §-ih 1422. in 1423. obč. drž. zak. je bila tožnica A kot plačnica upravičena zahtevati od plačanega odstop pravic pristoječih upniku, da, celo v slučajih, če se dolžnikova ali toženčeva dovolitev ni dokazala. Sodnikovi pomisleki v tem oziru se ne morejo smatrati osnovanimi. Uvaževati je po tem takem le še, v kolikem znesku je upravičena tožnica iskati povrnitve. V tem oziru je dognano po zapuščinskem aktu po očetu C, da se je mej dolgove uvrstil le delni znesek dote 320 gld., da se je izjavila hči D odpravljeno popolnoma s tem zneskom, kateri je obljubil oče C, kateri se jej je bil plačal po njegovej smrti po tožnici A, da jej ne

pristoji nobena druga tirjatev do zapuščine. Na podlagi te izjave razpravljala se je navedena zapuščina: toženčev skrbnik izjavil se je zadovoljnim, prisotna tožnica je podpisala zapuščinsko-razpravni zapisnik, ter se je na to razprava potrdila nadskrbniško. Resnica je, da prevzema dedič po §-u 548. obč. drž. zak. dolžnosti, katere bi bil opraviiti imel zapustnik iz svojega imetja, dotlej zaleže slednje: ad vires hereditatis Po tem bi moral v predležčem slučaju plačati 320 gld. presežajoč znesek, če tudi ne vseh 450 gld.; a uvaževati je, da so dogovori vršivši se o priliki razpravljanja zapuščine o obvezanostih in plačilih pogodbenega značaja. Ustvarila se je torej pogodba, pri katerej je sodelovala tudi tožnica sama. Toženec se torej ne more obremeniti z višjo svoto, nego s prevzeto. Po tem takem ni treba dalje razmotrivati, je-li plačala tožnica A tudi svoto 130 gld. ali ne.

Toženčev skrbnik se ni pritožil zoper predležčo razsodbo.

Dr. R. Bežek.

d) Dopolnilna prisega dopustna je le takrat, kedar se povedba prič tudi v podrobnostih strinja z besedilom prisega.

Okrajno sodišče v Lj. je z razsodbo z dne 30. marcija 1894, št. 1194 razsodilo:

Toženec J. K. dolžan je pripoznati, da se je med tožnikom J. K. in njim (tožencem) dne 4. avgusta 1893. l. sklenila poravnava tako, da ima meja med tožnikovo gozdno parcelo št. 1058 kat. obč. St. in toženčevo gozdno parcelo št. 1057 kat. obč. St. od vzhodnega po neki smreki zaznamovanega konca meje do zahodnega po jelši zaznamovanega konca iti v ravni črti, da se imata v sredi te črte v označenje meje vsaditi dva hloda, da ima tožnik tožencu plačati za to poravnavo znesek 6 gld. in da se ima meja na pogojeni način v 8 dneh določiti, toženec je dalje dolžan, izpolniti to pogodbo in mejo med parcelama šte. 1057 in 1058 skupno s tožnikom označiti z dvema hlodoma v sredi določene črte, to pa le tedaj, ako tožnik priseže dopolnilno prisego, glasečo se: »Res je, da je dne 4. avgusta 1893. l. s tožencem v navzočnosti priče Fr. B. sklenil poravnavo, da ima meja med tožnikovo gozdno parcelo št. 1058 kat. obč. St. in toženčevo gozdno parcelo št. 1057 v prihodnje voditi od vzhodnega po smreki za-

znamovanega konca meje do zahodnega po jelši zaznamovanega konca v ravni črti, da se imata v sredi te črte v označenje meje vsaditi dva hloda, da ima tožnik tožencu za poravnavo plačati znesek 6 gld. in da se slednjič meja ima na pogojeni način urediti v 8 dneh.«

Razlogi:

Tožnik trdi in je ponudil dokaz, da se je toženec ž njim potem, ko je izgubil tožnik pravdo zaradi motenja posesti, v navzočnosti priče F. B. dne 4. avgusta 1893. l. tako poravnal, da ima meja med tožnikovo gozdno parcelo št. 1058 kat. obč. St. in toženčevo gozdno parcelo št. 1057 v prihodnje iti od vzhodnega po smreki zaznamovanega konca meje do zahodnega po jelši zaznamovanega konca v ravni črti, da se imata v sredi te črte v označenje meje vsaditi dva hloda, da ima dalje tožnik tožencu za poravnavo plačati 6 gld. in da se ima slednjič meja urediti na pogojeni način v 8 dneh. Opiraje se na to trditev, zahteva tožnik, da se toženec drži te ustne na ureditev meje mereče poravnave. Toženec zanikava to poravnavo po celem njenem obsegu in trdi, da je plačilo zneska 6 gld. veljalo kot odškodnina za tista drevesa, katera je tožnik v toženčevem gozdu posekal in za katera je bil ta in possessorio tožen. Uvažujé, da je popolnoma nesumljiva priča Fr. B. zgorenjo trditev tožnikovo v nje bistvu in v glavni stvari pod prisego potrdila, je bilo v smislu dvornega dekreta z dne 14. februarija 1788, št. 782 z. j. z. v dopolnitev dokaza spoznati na dopolnilno prisego tožnikovo.

Proti tej razsodbi vložil je toženec apelacijo ter v njej izpodbijal dopustnost dopolnilne prisege, opiraje se na to, da priča Fr. B. sicer potrjuje bistvo poravnave kakor jo trdi tožnik, ne pa tudi nje podrobnosti, da se torej pričina povedba ne strinja, kakor določuje § 212. o. s. r. popolnoma z dopuščeno in v razsodbi formulovano dopolnilno prisego.

Višje deželno sodišče je vsled apelacije z razsodbo z dne 25. aprila 1893, št. 4289 prvosodno razsodbo spremenilo in spoznalo na tožencu naloženo glavno prisego in sicer iz teh-le

razlogov:

Apelacijska pritožba je po glavni vsebini naperjena proti dopustnosti dopolnilne prisege. Utemeljena je v tem, da se s povedbo

priče Fr. B. ni doprinesla prva polovica dokaza za vse bistvene okolščine poravnave, kakor jo trdi tožnik. Iz povedeb te priče sklepati je, da pri sklepanji dotične pogodbe ni bila navzoča, marveč da so se mu določbe te pogodbe pozneje le pripovedovale.

Priča Fr. B. je izpovedal, da se v njegovi navzočnosti o tistih oba konca meje baje označujočih drevesih niti govorilo ni, in nedostaje vsled tega zadostnih pripomočkov, da bi se na podlagi te povedbe lega in črta meje zamogle več ko približno določiti. Izpovedba te priče, katera tudi o daljnih določbah pogodbe nič ne omenja, ne more zatorej zadostovati, da bi ž njo bila doprinešena prva polovica dokaza, in se je moralo zatorej spoznati na naloženo glavno prisego.

Revizijski pritožbi tožnikovi najvišje sodišče ni ugodilo, nego je z odločbo z dne 12. junija 1894, št. 7135 potrdilo razsodbo druge instance iz sledečih

razlogov:

Priča Fr. B. ni mogla izpovedati, da bi bila tožnik in toženec vsebino pogodbe z vsemi podrobnostmi, katere tožnik v pravdi navaja, v njegovi navzočnosti potrdila. Zatorej o dopustitvi dopolnilne prisega ne more biti govora, ker se po §-u 212. o. s. r. dopolnilna prisega sme dopustiti le o tistih okoliščinah, o katerih se je doprinesla polovica ali več ko polovica dokaza, ne pa tudi o tistih okoliščinah, o katerih priča ni mogla ničesar izpovedati.

Fr. P.

Kazensko pravo:

a) Psovanje z besedo „slepar“ znači se prestopkom po §-u 496. k. z. in ne prestopkom po §-u 491. k. z., torej dokaz resnice ni dopusten.

J. L. tožil je Karola W. radi prestopka proti varnosti časti, ker ga je bil le-ta na javnem prostoru in v navzočnosti drugih ljudi imenoval sleparja (Gauner). Obtoženec priznal je dejanje, a ponudil je dokaz resnice.

Okrajno sodišče v Mariboru za l. br. Drave bilo je mnenja, da je slepar človek, ki na nepošten način sega v tuje pravice, da bi si pridobil gmotno korist. Smatralo je razžaljenje

kot prestopok po §-u 491. k. z. ter dopustilo dokaz resnice. Dokaz resnice smatralo je sodišče kot dognan in je vsled tega z razsodbo z dne 7. oktobra 1890, št. 4280 oprostilo obtoženca navedene obtožbe.

Proti tej razsodbi pritožil se je obtožitelj, a tudi okrožno kot vzklicno sodišče v Celji potrdilo je z razsodbo z dne 31. decembra 1890, št. 16115 razsodbo prvega sodnika popolnoma.

Z razsodbo z dne 6. septembra 1893, št. 9715 pa je c. kr. najvišje sodišče vsled pritožbe zaradi ničnosti v obrambo zakona na predlog c. kr. generalne prokurature razsodilo, da se je z razsodbama okrajnega sodišča v Mariboru za l. breg Drave z dne 7. oktobra 1890, št. 4280 in okrožnega kot vzklicnega sodišča v Celji z dne 31. decembra 1890, št. 16115 kršil zakon, zlasti gledé §-ov 491. in 496. k. z.

Razlogi:

Janko L. tožil je Karola W. radi razžaljenja časti, ker ga je ta dne 23. julija 1890. l. v pisarni c. kr. okrajnega sodišča pri sv. L. v navzočnosti drugih ljudij imenoval sleparja. Vsled ukaza c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradci z dne 3. septembra 1890, št. 8549 vršila se je obravnava o tej tožbi pred delegovanim c. kr. okrajnim sodiščem v Mariboru za levi breg Drave dne 6. in 7. oktobra 1890. l. Z razsodbo z dne 7. oktobra 1890. l. bil je obtoženec oproščen obtožbe, zasebni obtožitelj pa obsojen, da mora obtožencu povrniti pravdne stroške. Okrajno sodišče smatralo je dokazanim, da je obtoženec dne 23. julija 1890. l. obtožitelja v pisarni sodnega pristava Jožefa K. v navzočnosti več ljudij imenoval sleparja. Bilo je pa mnenja, da obsega ta beseda očitane nepoštenih dejanj in predbacivanje zaničljivih lastnostij ter zaničljivega mišljenja; vsled tega je dejanje smatralo kot sramotitev po §-u 491. k. z. in dopustilo dokaz resnice, ki se je baje obtožencu res posrečil. Istega pravnega mnenja bilo je c. kr. okrožno sodišče v Celji, katero se je s to stvarjo pečalo vsled vzklica zasebnega obtožitelja. Le-to je z razsodbo z dne 31. decembra 1890, št. 16115 zavrnilo vzklic obtožiteljev, ker se je tudi prepričalo, da je obtoženec dognal dokaz resnice. Tukaj ne pride v poštev, ali je mnenje prvega in drugega sodišča gledé vprašanja, ali je resnica dokazana ali ne, upravičeno. Brez dvoma sta omenjeni razsodbi s pravnega stališča napačni, ker nista uporabljali gledé dotičnega dejanja pravega zakonitega določila.

Morebiti je obtoženec z razžaljivo besedo »slepar« hotel samo označiti nepravilno postopanje zasebnega obtožitelja v nekem posebnem slučaju, ki ga je takrat tožniku res tudi spodtikal, kakor to misli c. kr. okrožno sodišče, ali postopanje zasebnega obtožitelja bi bilo obtoženca k večjemu upravičilo, očitati mu to nepravilno postopanje, nikakor pa ne zmerjati ga s psovko. Izraz »slepar« je brez dvoma psovka, abstraktna sodba o drugem človeku v obliki psovke, gledé katere (sodbe) se gotovo ne more reči, da ne zadene osebe zasebnega obtožitelja, marveč samo njegovo postopanje. Ako se vse to uvažuje, pač ni moči besedo »slepar« soditi kot prestopok po §-u 491. k. z., temveč samo kot psovko po §-u 496. k. z., vsled tega tudi dokaz resnice ni bil dopusten. Obe razsodbi, s katerima je bil obtoženec oproščen, sta bili torej nični iz razloga navedenega v § u 281., št. 10. k. p. r. in v §-u 468., št. 3. k. p. r. in se je to moralo izreči vsled pritožbe c. kr. generalne prokurature.

Dr. Hrašovec.

b) Kraj, kjer je glavni storilec storil kaznivo dejanje, oddelčen je tudi za sokrivce,

C. kr. državno pravdnštvo v Celji tožilo je Vinka F. in drugove zavoljo pregreška proti §-om 5. in 46. zakona z dne 29. februarja 1894, št. 35. drž. zak. in §-u 45. zakona z dne 24. maja 1882, št. 51. drž. zak. C. kr. državno pravdnštvo tožilo je obtožence, ker so pešpotem gonili živino s Hrvatskega čez mejo na Štajersko, akopprav je deželno oblastvo za Štajersko z ukazi z dne 28. avgusta 1891, št. 19077 in z dne 12. novembra 1891, št. 26079 prepovedalo spravljati živali iz okužene dežele Hrvatske na Štajersko drugače, kakor po železnici. Štefana H. je pa c. kr. državno pravdnštvo tožilo zavoljo sokrivde gledé tega pregreška, ker je naprosil Vinka T., Miho A. in druge tihotapce, da so mu spravljali živali pešpotem s Hrvatskega čez mejo na Štajersko, ter jim obljubil za to plačilo.

Okrožno sodišče v Celji je Vinka T. z razsodbo z dne 11. decembra 1893, št. 20562 obsodilo v smislu omenjene obtožbe, Štefana H. pa oprostilo obtožbe. Miha A. obsojen je bil uže poprej zavoljo istega pregreška.

Okrožno sodišče se je namreč prepričalo, da je Štefan H. zapeljal Vinka T. in Miho A., ako ju je sploh zapeljal, samo na

Hrvatskem, torej v inozemstvu v kazenskopravnem smislu. Ker je pa Štefan H. ogerski državljani, smatralo je c. kr. okrožno sodišče, da ni pristojno, soditi o dejanji Štefana H. ter ga oprostilo obtožbe v smislu 2. odstavka §-a 234. k. z.

Proti tej razsodbi vložilo je c. kr. državno pravdnštvo pritožbo ničnosti, in isto med drugim opiralo zlasti na določilo §-a 281., št. 9. a) k. pr. r.

Najvišje sodišče ugodilo je pritožbi ničnosti iz razloga §-a 281., št. 9. a) k. pr. r. z razsodbo z dne 27. aprila 1894, št. 2610, razveljavilo razsodbo c. kr. okrožnega sodišča, kolikor se tiče obtoženca Štefana H. ter odredilo, da se mora o tej stvari še jedenkrat razpravljati in soditi pri c. kr. okrožnem sodišči v Celji.

Razlogi:

Pritožba ničnosti utemeljena je iz razloga §-a 281., št. 9. a) k. pr. r. Vinko T. in Miha A. bila sta obsojena, ker sta prekršila prepoved avstrijskih oblastev, vsled katere bi ne bila smela uvaževati živine s Hrvatskega na Štajersko. Zborno sodišče se ne izrazi jasno, ali je prepričano o tem, da je Štefan H. obsojenca Vinka T. in Miho A. k navedenemu pregrešku zapeljal, pač pa je zorno sodišče prepričano, da se je to zapeljevanje vršilo samo na Hrvatskem, ako se je sploh vršilo, torej samo na ozemlju, ki je v kazensko-pravnem smislu inozemstvo. Zborno sodišče smatralo je torej dejanje Štefana H., ki je ogerski državljani, za kaznivo dejanje, katero je storil inozemec v inozemstvu in sicer za pregrešek, na katerega po §-u 234. k. z. avstrijskega zakona ni moči uporabljati.

Sodni dvor trdi, da je dovršeno zapeljevanje samostojen zločin, kraj storjenega dejanja pa tisti kraj, kjer je obtoženec slednjič in z uspehom vplival na zapeljanca in da je za vprašanje, kje se je zapeljevanje dovršilo, brez pomena, kje je zapeljanec izvršil napeljana dejanje. Temu mnenju prvega sodnika pa ni moči pritrditi. Tukaj ne gre za procesualno vprašanje o pristojnosti sodišča, ampak za drugo s tem sorodno vprašanje materialnega prava, ali se more avstrijski kazenski zakon na to dejanje sploh uporabljati. Tega vprašanja ni rešiti niti z uporabo §-a 61. k. pr. r. niti z uporabo §-a 35. k. pr. r., ki govori za nasprotno mnenje, namreč, da je za sokrivce in udeležence pristojno isto sodišče ki je pristojno za glavnega storilca. Najprvo se mora torej rešiti vprašanje, ali se

sme avstrijski kazenski zakon sploh uporabljati na zapeljivca in še le potem drugo vprašanje, katero sodišče je pristojno. Iz teritorialnega načela, ki velja tudi v našem kazenskem zakonu (§-a 37. in 234. k. z.) sledi, da so avstrijskemu kazenskemu zakonu podvržena kazniva dejanja, ki so se dovršila na avstrijskem ozemlju. Namen tega načela je, braniti avstrijsko državo proti kaznivim dejanjem, ki se dovrše na avstrijskem ozemlju. Utemeljeno je pa to načelo, ker mora biti avstrijski državi ležeče na tem, da se kaznujejo prekršaji njenih zakonov na avstrijskih tleh. Še več mora pa državi biti ležeče na tem, ako se je z dejanjem prekršila specifično avstrijska prepoved, ker radi tega dejanja, inozemska kazenska oblast storilca niti kaznovati ne morejo. Storilec bi torej ostal brez kazni, ako bi se avstrijski kazenski zakon ne dal uporabiti. Važnejše pa, kakor ti kazensko-politični preudarki, je za naše vprašanje razmotrivanje načel §-a 5. k. z. V smislu tega §-a stori sokrivec isto kaznivo dejanje, kakor glavni storilec. Zapeljivec je pa tudi sokrivec. Kjer je zločinil storilec, tam je kraj storjenega kaznivega dejanja ne samo za storilca, ampak tudi za sokrivce. Glavna zmota izpodbijane rabsodbe tiči v tem, da smatra sodni dvor dejanje zapeljivca za samostalno, kar pa ni niti po svoji naravi, niti po izrecnem določilu §-a 5. k. z. Kar je obtoženec Štefan H. storil v inozemstvu, samo ob sebi ni kaznivo. Kaznivo bi to dejanje le bilo, ako bi poskušano zapeljevanje bilo v smislu § a 9. k. z. Obtoženčevo zapeljevanje v inozemstvu postalo je še le kaznivo kot sokrivda glede pregreška proti zakonu o živinskih kugah, torej še le takrat, ko so zapeljanci na prepovedan način spravliali živino v Avstrijo. To se je pa zgodilo na avstrijskih tleh. Ker se je glavno dejanje dovršilo v Avstriji — uže po svoji naravi se je moglo to dovršiti samo tukaj — in ker je obtoženčevo dejanje kazensko-pravno samo del tega dejanja, reči se mora, da se je tudi obtoženčevo dejanje dovršilo na avstrijskih tleh, in je torej podvrženo avstrijskim zakonom. Ti preudarki veljajo za vse slučaje sokrivde. Pri kaznivem dejanji Štefana H., kot zapeljivca, je pa treba tudi uvaževati, da je za presojevanje njegovega dejanja brez pomena, ali je sam, t. j. osebno prekršil zakon na avstrijskih tleh ali pa po tretjih od njega zapeljanih osebah. Tudi v zadnjem slučaji je samo on, akoprav po drugih osebah, na avstrijskih tleh prekršil tu veljavne zakone ter s svojimi naklepi dosegel, da je tukaj zločinil. Obtoženec je torej iz inozemstva storil

v Avstriji kazniva dejanja. Tak slučaj omenja kazenski zakon tudi izrecno v §-u 295. k. z., ako kdo iz inozemstva sem skuša ustanoviti tajno društvo. Iz teh razlogov ugoditi moralo se je pritožbi ničnosti, rabsodbo prve instance, kolikor se tiče obtoženca Štefana H. razveljaviti in v tej zadevi odrediti novo razpravo.

Dr. R. Pipuš.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1894.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Po sklepu občnega zbora priredilo je naše društvo svoj letošnji, peti društveni izlet v Novo mesto. Zanimanje za ta izlet bilo je koj po razglasitvi izredno veliko, čemur se ni čuditi, vsaj smo imeli letos prvič priliko, sniti se s svojimi Dolenjskimi tovariši. Kakor smo uže v zadnji številki poročali, osnoval se je v Novem mestu poseben odbor, kateri je prevzel nalogo, da poskrbi vse potrebno za obed in da pozdravi izletnike. Sicer nastalo je ravno 15. julija t. l. jako neprijetno vreme, vsled česar se vsi člani, kateri so se oglasili, niso mogli vdeležiti izleta. Toda velika večina je vstrajala in ob določeni uri zbralo se je dne 15. julija t. l. na južnem kolodvoru okolu 30 članov, večinoma iz Ljubljane, potem iz Notranjske in Štajerske, da se popeljejo v Novo mesto. Na raznih postajah Dolenjske železnice vstopili so Dolenjski člani, tako na Grosupljem člani iz Ribnice in Velikih Lašč, v Zatičini, Trebnjem itd., tako da se je z vlakom pripeljalo okolu 50 članov v Novo mesto. Na kolodvoru pričakovalo je izletnike mnogobrojno zbrano meščanstvo Novomeško, na čelu pripravljalni odbor, župan Novomeški in uže zbrani Dolenjski društveniki. Po srčnem vsprejemu po načelniku pripravljalnega odbora g. dr. Gestrinu in po Novomeškem županu g. F. Perkotu, katerima se je imenom društva zahvalil naš predsednik g. dr. A. Ferjančič, odpeljali smo se na pripravljenih vozovih na zajutrek v gostilno pri Tučku. Po zajutreku razšli so se izletniki na razne kraje, obiskovat svoje znance, ogledat si mesto, večina šla je pa na Grm, ogledat si tamošnjo kmetijsko šolo, kajti po obedu bi k temu primankovalo časa, ker odhaja vlak prezgodaj. Vodja kmetijske šole g. R. Dolenec, pristav g. V. Rohrmann in učitelj g. F. Lapajne razkazovali so preprijazno izletnikom uredbo šole, za kar jim gre posebna zahvala. Ob 1. uri zbrali so se izletniki k banketu na gostilniškem vrtu pri Tučku. Bilo je nad 90 vdeležnikov in sicer pravniki iz Kranjskega in Spodnjega Štajerja. Zastopani bili so skoro vsi slovenski sodnijski okraji; dolenjski člani vdeležili so se skoro polnoštevilno. Skupnemu obedu predsedoval je naš načelnik g. dr. A. Ferjančič, kateri pozdravi vse vdeležnike, posebno pa navzoče dame. Imenom dolenjskih pravnikov pozdravil je izletnike g. dr. J. Šegula, imenom zadržanega predsednika okrožnega sodišča pa dež. sodni svetnik g. dr. K. Gestrin. Naš podpredsednik g. dr. V. Krisper za-

hvalil je pripravljalni odbor na njegovem trudu ter nazdravil Dolenjskim kolegom. Društvenik in Ljubljanski župan g. P. Grasselli pozdravil je v krasni napitnici Novo mesto ter napil navzočemu županu Novomeškemu g. F. Perkotu, kateri se je zahvalil; društvenik dež. sod. svetnik g. K. Pleško povzdignil je čašo na čast navzočim damam. Na to pozval je g. dr. D. Majaron navzočnike, naj blagovole prispevati k troškom za spomenik pokojnemu M. Cigaletu, vsled česar se je v ta namen nabrala precejšnja svota. Omenimo še, da sta proti koncu počastila banket tudi Novomeški okrajni glavar g. F. pl. Vesteneck, kateri je izletnike pozdravil in predsednik okrož. sodišča g. F. Gerdešič. Pri banketu razveseljevali so izletnike člani-pevci z umetnim petjem. Žal, da je bilo le prehitro posloviti se od Dolenjskih tovarišev, katerim gre vsa hvala za prisrčen vsprejem. Posebno hvalo izreči moramo pa še vsem članom pripravljalnega odbora v Novem mestu, kateri je s tako požrtvovalnostjo ukrenil vse priprave za izlet. — V svoji seji dne 19. julija t. l. sklenil je odbor, katerim oblastvom se pošlje pravna terminologija. Dalje sklenil je, da se društvo udeleži po deputaciji slavnosti, katera bode povodom odkritja spomenika pokojnemu M. Cigaletu dne 26. t. m. v Črnem vrhu. Z ozirom na to, da ima pokojni M. Cigale izredne zasluge za slovensko pravno terminologijo, želeli je, da bi se te slavnosti vdeležilo čim večje število društvenikov in vabi odbor tem potem vse člane k vdeležbi. Naš društveni predsednik g. dr. Andrej Ferjančič imel bode ob odkritji spomenika slavnostni govor.

— (Odlikovanje.) Naš društveni predsednik g. dr. Andrej Ferjančič dobil je po Najvišjem sklepu z dne 25. julija t. l. naslov in čin deželno-sodnega svetnika.

— (Osobne vesti.) Deželno sodnim svetnikom v Celovcu imenovan je dr. R. Gotschebar. — V smislu zakona z dne 4. junija t. l. imenovani so deželno-sodnimi svetniki, ostavši na svojih dosedanjih službenih mestih, okrajni sodniki: Ivan Bric v Radovljici, Alfred Czermak v Kopru, dr. Alojzij, Fon v Mariboru, Alojzij Jenčič v Zatičini, Rudolf Khern v Laškem trgu, Štefan Kocijančič v Slovenski Bistrici, Edvard pl. Kuhačević v Lošinju, Leopold Ledinegg v Konjicah, Viljem Martinak v Logatcu, Josip Milovčič v Tolminu, Ivan Nabernik v Litiji, Martin Princ v Pulji, Jurij Štrucelj v Žužemperku, Danijel Šuflaj v Velikih Laščah, Karol Trtnik na Vranskem, dr. Fr. Vovšek v Mariboru, Leopold Žužek v Postojni. — Drž. pravdnika namestnik Ivan Škrlj v Novem mestu dobil je naslov in čin deželno-sodnega svetnika. — Imenovani so: začasni okrajni komisar Anton Klein in začasni vladni koncipist grof Chorinsky definitivnima; pravni praktikanti Silvio pl. Milost, Ivan Cegnar in M. Glessig avskultanti pri višjem dež. sodišči v Trstu; finančna koncipista dr. G. Zippert in Alojzij Goljenšček finančnima komisarjema, konceptni praktikant Jak. Mestron fin. koncipistom pri fin. vodstvu v Trstu. — Notarjem v Borovljah imenovan je notarski kandidat v Celovcu Peter Lamquet. — Odvetniško pisarno v Ljubljani otvoril je dr. Karol Triller.

Pregled pravosodstva.

330. Ako se je dala zastava za uže obstoječo tirjatev, dokazati mora plačilo tirjatev, kdor zahteva vrnitev zastavljene stvari. Če se je pa dala zastava za tirjatev, ki še ni bila nastala, mora dokazati upnik nastalo tirjatev, ako se tirja od njega vrnitev zastave.

R. z dne 7. junija 1894, št. 6208. G. Z. št. 30 ex 1894.

331. Konvencionalna kazen se ne more iztožiti, če se je stvar, ki se je prodala (zdravila), vzela po politični prepovedi iz prometa.

R. z dne 16. maja 1894, št. 5797. J. B. št. 30 ex 1894.

322. Kdor zahteva povračilo škode, provzročene mu vsled tega, ker se je dvignila proti njemu zasebna obtožba na podlagi §-a 467. k. z., dokazati mora toženčevo krivdo (§-i 1293.—1297. in 1305. obč. drž. zak.). Krivda pa se ne more podtikati tožencu uže radi tega, ker je imel pri dvigljenju obtožbe napačno pravno mnenje.

R. z dne 21. februarja 1894, št. 1646. J. M. 1018.

333. Upnik nima pravice izpodbijanja, če ne krati opravilo, katero se izpodbija, pravice upnikove do poplačila iz imetja dolžnika.

R. z dne 3. junija 1894, št. 6934. J. B. št. 28 ex 1894.

324. Dovoljenja za pripravljalna dela v smislu §-a 42. zak. z dne 18. februarja 1878., št. 30. drž. zak. se ne sme poljubno raztegniti. Odstranitev ovir pripravljalnim delom proti prepovedi posestnika ter brez dovoljenja političnega oblastva znači motenje posesti, o katerih je razsojevati sodiščem.

R. z dne 23. maja 1894, št. 6170. J. B. št. 30 ex 1894.

335. Za razsojo zasebnih pravnih razmer gledé zasebnih voda pristojna so sodišča.

O. z dne 23. decembra 1893, št. 13196. J. B. št. 29 ex 1894.

336. Za razsojo zahtev, katere stavi kr. pruski fiskus tožbenim potom radi sodnih pristojbin, kompetentna so avstrijska sodišča.

R. z dne 7. februarja 1894, št. 1288. J. M. 1004.

337. V tožbi nahajajoče se pisne pogreške (imena tožnika) popraviti se sme tudi v rednem postopanju po odgovoru.

O. z dne 20. marcija 1894, št. 3244. J. B. št. 27 ex 1894.

338. Določbe 3. odstavka §-a 9. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. imajo veljavo le za pisмено postopanje. — §-a 14. in 16. tega zakona premenila sta predpis §-a 46. j. dv. dekreta z dne 24. oktobra 1845, št. 906. z. j. z.

O. z dne 24. januvarja 1894, št. 903. G. Z. št. 23 ex 1894.

339. Po §-u 17. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. ni dovoljena samostalna pritožba proti odločbi, ki dovoljuje nadomestovanje umrlih ali sploh izgubljenih prič.

O. z dne 7. marcija 1894, št. 2717. G. Z. št. 28 ex 1894.

340. Trditev, da je storil občinski zbor postaven sklep, ni trditev enostavne okolnosti, temveč vsebuje sklep iz več okolnosti. Sklep sam se pa ne more dokazati po pričah ali po glavni prisegi, le-ta dopustiti je le o prvotnih okolnostih.

R. z dne 28. februarja 1894, št. 2207. J. M. 1011.

341. Ako se naloži zanikavna prisega sopravdnikom o pravnem dejanji, katero je storil jeden izmed njih zase in praviloma kot zastopnik ostalih, spoznati se sme tudi samo na prisego tega sopravdnika.

R. z dne 2. maja 1894, št. 5187. G. Z. št. 27 ex 1894.

342. Erarju ali občini naložiti se sme glavna prisega le takrat, ako se dokazuje lastno dejanje fizične osebe, ki je delala kot zastopnik erarja ali občine.

R. z dne 30. januarja 1894, št. 626. J. M. 1001.

343. Na prepirno tirjatev izvršitelja proti izvršencu se ne sme prositi eksekucije.

O. z dne 1. maja 1894, št. 5230. G. Z. št. 28 ex 1894.

344. Izvršitelj navesti mora visokost tirjatve, radi katere prosi eksekucije.

O. z dne 16. maja 1894, št. 5836. G. Z. št. 28 ex 1894.

345. Proti prenizki odmeri troškov v plačilnem povelji se sme vložiti rekurz po §-u 45. zak. z dne 27. aprila 1873, št. 67. drž. zak.

O. z dne 1. maja 1894, št. 5377. G. Z. št. 27 ex 1894.

346. Dan levovanega protesta uštevati se mora v dobo zastaranja v smislu čl. 78. men. zak.

R. z dne 16. maja 1894, št. 5549. G. Z. št. 27 ex 1894.

347. Ako se je pred izvršilno prodajo zaznamovala pri kreditni tirjati tožba, vknjižiti se sme pri prvotni hipoteki izvršilna zastavna pravica tudi po prodaji. §-a 72. in 60. z. z.

O. z dne 22. maja 1894, št. 6215. G. Z. št. 31 ex 1894.

348. Krivde, katera zadošča po §-u 335. k. z. gledé s parom gonjenih delavnih strojev, ne zadene uže sama ob sebi strogost §-a 337. k. z.

R. z dne 17. februarja 1894, št. 15013. G. Z. št. 26 ex 1894.

349. Kazenski sodnik ne sme izreči, da zapade kupnina, dana ali pa obljubljena pri volitvah (čl. VI. zak. z dne 17. decembra 1862, št. 8 ex 1863, § 281. št. 11. k. pr. r.).

R. z dne 16. oktobra 1893, št. 7962. G. Z. št. 30 ex 1894.

Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu I. zvezek.

Ta knjiga, katera se dobiva pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu** velja 1 gld. 40 kr., po pošti sprejeta pa 1 gld. 50 kr.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 šte. 119 državnega zakonika

z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.
Natisnila in založila „Národna Tiskarna“.

 Dobiti je pri knjigotržcu **Ant. Zagorjanu**.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva „Pravnika“

uredil

dr. Janko Babnik

c. kr. sodni pristav.

Založila c. kr. dvorna in državna tiskarnica.

Pod tem naslovom pride slovenska pravna terminologija te dni na svitlo in stane, kakor se je začasno določilo **3 gld. 50 kr.**, elegantno in trdno vezana **4 gld. 10 kr.**, po pošti **15 kr. več.**

Vsakemu pravniku bode prepotrebna knjiga kaj izvrstno služila in želeti je, da si jo vsakdo naroči.

Naročila sprejema

Anton Zagorjan

knjigotržec v Ljubljani.
